

Prædiken til Anden juledag

Matt. 23, 34-39

Et år efter, at Helga er flyttet, kommer der pludselig et brev fra hende. Og Bjarni åbner brevet og læser det, ikke én gang, men om og om og om igen. Han gemmer det inde på sit bryst under skjorten og tager det frem så tit, at det bliver helt slidt. Men han svarer ikke på det. I den islandske bog, der hedder Svar på Helgas brev*, sender Bjarni ikke noget svar, før det er for sent. Et helt vidunderligt forår og en lykkelig sommer har han elsket Helga på nabogården. Men da kærligheden bærer frugt, og hun beder ham rejse væk med hende, siger han nej. Han elsker Helga, men han kan ikke forlade sin kone, sine dyr, gården, hvor han hører til. Heller ikke da Helga forlader sin mand og flytter til byen med Bjarnis lille datter. Heller ikke da hun sender ham sit brev. Hun beder ham tilgive de vrede ord, der har været imellem dem. Hun beder ham komme. Hun skriver, at hun elsker ham. Men Bjarni svarer ikke. Og sådan er det jo med ord, enten de bliver sagt, eller de bliver skrevet i et brev. At når først de er sagt, kan man ikke bestemme mere. Man er selv herre over, hvordan man udtrykker sig, og Helga har valgt sine varme ord med omhu, da hun sender sit brev. Men man er ikke herre over, hvordan den anden

svarer. Om ordene bliver forstået eller misforstået. Om den anden tager tråden op og svarer i samme tone. Om man får ja eller nej til det, man håber på og beder om. Eller om man overhovedet får et svar. På den måde er der noget værgeløst over vores ord. I Helgas brev ligger en kærligheds-erklæring og en bøn eller et kald. Med ordene blotter hun sig og gør sig sårbar, for det bliver man, når man står ved, at der er nogen, man elsker, og noget, man længes efter. Men hun kan ikke tvinge Bjarni til at elske hende eller til at komme til Reykjavik. Hun kan ikke gøre andet end at sende sine værgeløse ord ud i verden og vente på, hvordan Bjarni svarer. Om der overhovedet kommer et svar. Når ordene først er sagt eller sendt, er det op til ham.

Præcis sådan er det for Gud. Når han vælger at bruge ord til at række ud efter os, som Helga rækker ud efter Bjarni, gør han sig sårbar. Han kunne have valgt at bruge naturens vældige kræfter og tvinge os til lydighed. Det gør han ikke. I stedet bruger han et barn i en krybbe. Det barn kommer ikke alene med Guds ord til os. Han er også Guds ord til os. Det, Gud har at sige til os, siger han med det barn, ikke alene med de ord,

barnet siger, da han vokser op, men med alt, hvad han gør, og alt, hvad han er. Barnet i krybben er Guds kærlighedserklæring og hans bøn eller kald til os. Med barnet siger han, at han elsker os som sine børn, og han beder os komme til ham som vores far. Og barnet vokser op og bruger sit liv på at kalde på mennesker og erklære dem sin fars kærlighed.

I det barn bliver Guds ord lige så værgeløst som vores. For han er nok herre over, hvordan ordet skal formes. Men når det først er sagt eller sendt ud i verden, er det op til dem, der lytter, hvordan de svarer. Op til os, om vi tager tråden op, om vi stiller os afvisende eller imødekommende, om vi siger ja eller nej. Om vi overhovedet svarer, eller vi lader være, som Bjarni, der ikke svarer, før det er for sent. Som man kan vende ryggen til et nyfødt barn og gå, hvis man har lyst, for barnet kan ikke tvinge én til noget, sådan kan man også vende ryggen til Guds ord og gå, hvis man har lyst. Det endte de med langfredag, og det gjorde de også, da de stenede Stefanus, og da de halshuggede Paulus og korsfæstede Peter, vendte ryggen til og gik, og ingen tvang dem til at blive. For ord tvinger ingen. Men hvorfor vende ryggen til en bøn og gå fra en kærlighedserklæring? Hvorfor dog ikke bare svare ja tak og tage imod, når det er kærligheden, der rækker ud efter os? Måske fordi vi lige så lidt som Bjarni kan slippe os selv og den tilværelse, der er vores. De planer vi har, de meninger vi har, de billeder vi har af os selv som vellykkede eller som ofre. Når kærligheden kalder på os, så ligger der i den et besværligt krav om at slippe os selv og samle os om

ham, der vil være vores far, og se os selv, hverken som ofre eller som vellykkede, men som hans elskede børn og så handle derefter mod dem, vi får med at gøre. Uanset hvad vi har ret til og krav på og lyst til.

Det er unægtelig meget lettere at vende det døve øre til og fortsætte hver sin vej, som vi plejer. Og det kan vi sagtens få lov til, for han bruger ikke anden magt end den, der ligger i ordene. Men selvom det sagtens kan lade sig gøre at vende det døve øre til, er det ikke uden konsekvenser, når vi gør det. Hvis vi ikke vil lytte eller svare den, der kalder på os, bliver vores huse overladt til os selv, siger Jesus, øde og tomme, og det er et skræmmende billede, både af dette hus og vores egne huse. At være overladt til os selv herinde og derhjemme, uden anden kærlighed end vores egen, uden varmen i dén anden stemme, der kalder på os og kalder os andet og mere, end vi er i os selv. Uden den retning, det fodfæste, den beskyttende himmel, der ligger i hans ord. Det er konsekvensen, ikke af at han vender os ryggen, men af at vi vender ryggen til ham. Det er os selv, der lukker ham ude.

For han vender ikke ryggen til os. Han bliver ved med at kalde. Sagt med det rørende billede midt i 2. juledags barske evangelium: han prøver på at samle os, ”som en høne samler sine kyllinger under vingerne”, og det holder han ikke op med. Det er et billede, der enklere og tydeligere end mange ord viser os, hvad han tilbyder os: ly, varme, tryghed, som dén, kyllingerne finder under hønens vinger, beskyttelse. ”Hvor ofte ville jeg ikke samle jer”, siger han, som én, der ikke giver op, men bliver ved og ved med at

kalde på den, han elsker. Hvor ofte har vi ikke hørt ham kalde på os ved barnedåben, ved nadveren, i evangeliet, i salmerne? Så længe huset her ikke er overladt til os selv, er det en ramme om den varme stemme, der bliver ved med at kalde på os.

Bjarni svarer ikke på Helgas brev, ikke før han er blevet en meget gammel mand, som nærmer sig afslutningen på sit liv og derfor gør op med sig selv, hvorfor det blev, som det blev, hvad der var rigtigt, og hvad der ikke blev, som det skulle have været. Og det var rigtigt, at han blev hos sin kone på den gård og den jord, han var bundet til. Men det var alligevel ikke rigtigt, at han aldrig svarede på det brev, der rummede hele hans lykke. Nu svarer han, selvom Helga for længst er død og begravet. Da bogen slutter, går han på sine gamle ben med sin stok ud i bakkerne og lægger sig i græsset mellem de bløde tuer, der altid har mindet ham om Helgas krop. Og liggende i græsset bliver han ramt af et sollys så varmt, at han får vand i øjnene. ”Jeg forstod, at det onde ved livet ikke var de skarpe spidser, der stak og sårede én”, siger han, ”men det bløde kald fra kærligheden, som man satte sig ud over”. 2. juledag holder os fast på, at dét er det onde ved livet: Ikke de skarpe spidser, der sårer os. Men det bløde kald fra kærligheden, som vi sætter os ud over. Nu lyder det til os igen.

Amen

*Bergsveinn Birgisson: Svar på Helgas brev, s. 117-121

Marianne Frank Larsen

Vor Frue Kirke, Aarhus

Salmer:

122, 117, 123, 114, 121

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk